

סיוע בבדיקת ובמיצוי זכאות להטבות הנלוות לגמלאות שמשלם המוסד לביטוח לאומי

הצעה להחלטה

מחליטים :

(1) שר הרווחה והשירותים החברתיים ינקוט בפעולות המנויות בפסקאות (2) ו-(3) להלן, על מנת להנהיג הסדר העברת מידע מהמוסד לביטוח לאומי אל גופים ציבוריים לשם הקלת בדיקת הזכאות להטבות והקלת הנטל הבירוקרטי למימושן, במקרים המתאימים, בהתחשב בין היתר בשיקולים אלה :

(א) שיפור השירות למבוטח כתוצאה מהעברת המידע.

(ב) סוג ההטבה וגובהה.

(ג) סוג האוכלוסייה הזכאית ומידת יכולתה לממש את זכאותה להטבה.

(ד) האפשרות להעברת המידע ללא מידע עודף כהגדרתו בחוק הגנת הפרטיות .

(ה) סוג הגוף מקבל המידע, לרבות תנאי האבטחה של המידע אצל הגוף המקבל, וכן החשש מפני ניגוד עניינים בשימוש במידע.

(ו) אופן יידוע המבוטח בדבר הזכאות להטבות השונות אליהן הוא זכאי.

(2) שר הרווחה והשירותים החברתיים יקים צוות בינמשרדי בראשות מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי ובהשתתפות נציגי משרדי האוצר, המשפטים והמשרדים הנוגעים בדבר. הצוות ימליץ לשר על פרטיו של ההסדר בנוגע לכל הטבה והטבה ולכל קבוצת זכאים ועל המקרים המתאימים לאשר העברת מידע כאמור ואופן הקלת מימוש הזכאות ומיצויה, בהתחשב בין היתר בשיקולים שפורטו בסעיף 1 לעיל, וכן בהתאם לאמור בפסקות 2(א) עד (ו) להלן. כמו כן, במסגרת עבודתו יקבע הצוות על אלו גופי ציבוריים תחול ההמלצה.

(א) על פי ההסדר המוצע זכאי לגמלה המעוניין בכך יהיה זכאי לקבל מהמוסד לביטוח לאומי אישור על זכאות לגמלה.

(ב) במקרה הצורך, ההסדר המוצע יכלול מנגנון של הודעה מראש לזכאים לגמלה על האפשרות של העברת המידע ועל אפשרותם להתנגד להעברת המידע, וכן מנגנון פשוט של מתן הודעה מתנגדת על ידי הזכאי (מלאה או לגבי גוף מסוים).

(ג) ההסדר המוצע יעוצב בדרך טכנולוגית אשר תמזער את פוטנציאל הפגיעה בפרטיות הזכאים, שיגובשו בתיאום עם הממונה על התקשוב הממשלתי.

(ד) ההסדר המוצע יכלול התייחסות לרמת אבטחת מידע הולמת לרגישות המידע שיועבר ולהיקפו

(ה) המוסד לביטוח לאומי לא יעשה שימוש במידע שיועבר אליו מן הגופים הציבוריים אלא לצורך העברת המידע לגופים הציבוריים וישמיד את המידע בסמוך לאחר קבלתו או כאשר לא יהיה בו צורך לשם העברת המידע אל הגופים הציבוריים.

(ו) הצוות יבחן את האפשרות, במקרים המתאימים, לכך שלאחר פניית האזרח לרשות לקבלת ההטבה, לא תתנה הרשות את מתן הטבה בהמצאת אישורים שהיא יכולה לקבלם באופן מקוון מהמוסד.

במידת הצורך, לאחר מתן המלצות הצוות הבינמשרדי, שר הרווחה והשירותים החברתיים בהסכמת שר האוצר יגיש תזכיר חוק ליישום המלצות הוועדה.

(3) בהחלטה זו -

"הטבה" - הטבה שנותן גוף ציבורי בשל קבלת גמלה מהמוסד לביטוח לאומי.

"הסדר העברת מידע מהמוסד לביטוח לאומי אל גופים ציבוריים לשם מתן הטבות" או "ההסדר" - הסדר שלפיו המוסד לביטוח לאומי יאפשר לגוף ציבורי המעניק הטבה לבצע שאילתא, באופן מקוון, לשם קבלת מידע לגבי מקבלי הגמלאות הזכאים לאותה הטבה. העברת המידע תתבצע באופן אוטומטי, ללא צורך בדרישה מצד המבוטח עבור אישורים שונים.

"שאילתא" - למבוטח מסוים או לקבוצה של מבוטחים

דברי הסבר

רקע כללי

כידוע, רשויות מדינה רבות מעניקות הטבות שונות למי מתושבי המדינה או אזרחיה.

חלק מההטבות האמורות מותנות גם בזכאות לגמלה שמשלם המוסד לביטוח לאומי, בהתאם לדברי החקיקה הרבים שהוא אמון על ביצועם, כגון חוק הבטחת הכנסה, חוק הביטוח הלאומי, חוק התגמולים לנפגעי איבה, וחוקים אחרים [להלן - חוקי הביטחון הסוציאלי].

במקרים רבים, הזכאות לגמלה שלפי חוקי הביטחון הסוציאלי הנה התנאי היחיד למתן הטבה של רשות אחרת, ובכך הופכת אותה הטבה להיות מעין "הטבה נלווית" לגמלה שמשלם המוסד [להלן יכוננו כלל ההטבות הרלוונטיות בשם זה].

ברם, מפניות של אזרחים רבים למשרד הרווחה עולה כי לא אחת נדרשים הזכאים להטריח עצמם לסניפי המוסד, לשם קבלת אישורים כאלו ואחרים לצורך קבלת ההטבה הנלווית, ובמקרים מסוימים הם אף נדרשים לחדש את האישורים שבידם מעת לעת.

כל זאת בשעה שבמקרים רבים מדובר, מטבע הדברים, באוכלוסייה שיש לה קושי בניידות [כגון: קשישים, נכים, וחסרי רכב], ושעה שהמידע בדבר עצם הזכאות לגמלה מצוי בידי המוסד וניתן להעבירו במישרין מהמוסד - לרשות האמונה על מתן ההטבה הנלווית.

בין הטבות הנלוות המוכרות לכלל הציבור ניתן למנות את הזכות להנחה בארנונה, פטור ממס, הנחה או פטור מאגרות שונות [אגרת רדיו וטלוויזיה, אגרת רישוי ועוד], והטבות רבות נוספות.

חלק מההטבות הנלוות מעוגנות במפורש בחקיקה [ראשית או משנה], וחלקן מעוגנות רק בהנחיות פנימיות כאלה ואחרות.

כדי להטיב את השירות הניתן לתושבי המדינה, מוצע להביא למצב בו המידע הרלוונטי הנדרש לכך יועבר במישרין מהמוסד אל הרשות האחראית על מתן אותה הטבה (במענה לשאלת שתופנה למוסד או בהעברות מידע תקופתיות כפי שיקבע), ובאופן שיפטור את הזכאי מהצורך לדרוש את ההטבה, להמציא בעצמו את האישורים הנדרשים לקבלתה, או לחדשם מעת לעת.

עוד מוצע כי מקום בו ההטבה הנלווית מותנית בתנאים נוספים, את האישורים הנוגעים למוסד לביטוח לאומי תצטרך הרשות לפנות ולקבל ישירות מהמוסד באופן מקוון, ולא תחייב את הזכאי להמציא לה אישורים אלה.

מקום בו ההטבה הנלווית ניתנת לפי הוראות של חקיקה ראשית ימליץ הצוות הבינמשרדי על תיקוני החקיקה הנדרשים באותם דברי חקיקה, לשם יישום ההצעה האמורה.

מקום בו ההטבה מעוגנת בחקיקת משנה או רק בהנחיות פנימיות, ימליץ הצוות הבינמשרדי על תיקון אותן הוראות והמלצותיו יועברו אל השר הממונה על אותה הטבה.

כדי לפתור את הקושי שמעוררת הצעה מעין זו בהיבט הגנת הפרטיות, יבחן הצוות את מכלול השיקולים המפורטים בסעיף 1 להחלטה וימליץ על פתרון שיאזן בין הצורך לייעל את ההליך מחד, ובין ההגנה על פרטיות המבוטח מאידך.

בכל מקרה, תיוותר בידי המבוטח האפשרות למנוע העברת המידע לגביו, ולקבל את ההטבה באופן של מסירת המידע ישירות על ידו לגוף הנותן את ההטבה [ללא מעורבות המוסד], ככל שיבחר בכך

לאור כך שמדובר בהטבות שבתחום אחריותם של משרדי ממשלה רבים, מוצע להקים צוות בין משרדי שיהיה אמון על מיפוי כלל ההטבות הנלוות, מקורן החוקי, ותיקוני החקיקה הנדרשים לשם יישום הצעה בכללותה.

כן מוצע כי שר הרווחה והשירותים החברתיים יגיש תזכיר חוק לצורך יישום המלצות הצוות הבינמשרדי.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

בשלב זה נדרשת הקמתו של צוות היגוי, שעלותו זניחה. יישום מלא של המלצות הצוות כרוך בעריכת תיקוני חקיקה רבים, שיביאו למיצוי טוב יותר של הזכות להטבות נלוות. משאין בידינו נתונים בדבר חלקיות המיצוי, לא ניתן לאמוד את העלות העתידית הכרוכה בהצעה.

השפעת ההצעה על ההיבט המנהלי של רשויות המדינה, המוסד ועל מצבת כוח האדם

עם השלמת תיקוני החקיקה הנדרשים, ההצעה תבוצע בדרך של העברת מידע אוטומטי מהמוסד לביטוח לאומי אל הרשויות הנותנות את ההטבות הנלוות.

עמדת משרדים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (חקיקה), והיועצים המשפטיים במשרד הרווחה והאוצר אינם מתנגדים להצעה.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

אין.

עמדת היועץ המשפטי של המוסד לביטוח לאומי

חוות דעתו של היועץ המשפטי של המוסד לביטוח לאומי מצורפת להצעת ההחלטה.

סיווגים

סיווג ראשי : 03 תהליך ; סיווג משני – 02 הצהרתי

תחום פעולה עיקרי : 02 חברה וכלכלה

מוגש על ידי שר הרווחה והשירותים החברתיים

כ"ד תשרי תשע"ג
10 אוקטובר 2012

חוות דעתו של היועץ המשפטי של המוסד לביטוח לאומי

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

1. **רשויות מדינה שונות מעניקות הטבות רבות שהתנאי היחידי לקבלתן הוא זכאות לגמלה שמשלם המוסד לביטוח לאומי, בהתאם לדברי החקיקה הרבים שהוא אמון על ביצועם, כגון חוק הבטחת הכנסה, חוק הביטוח הלאומי, חוק התגמולים לנפגעי איבה, וחוקים אחרים [להלן - חוקי הביטוחון הסוציאלי].**

חלק מאותן הטבות נילוות מעוגנות במפורש בחקיקה [ראשית או משנה], חלקן מעוגנות רק בהנחיות פנימיות כאלה ואחרות, ולגבי חלקן לא ברור מהו המקור החוקי.

מקום בו ההטבה הנלווית ניתנת לפי הוראות של חקיקה ראשית או חקיקת משנה - יבחן הצוות הבינמשרדי את הצורך בתיקוני החקיקה, בחוק מסגרת שיכיל תיקונים עקיפים לכל אותם דברי חקיקה, ובאופן שיוורה למוסד להמציא לרשות האחראית על מתן ההטבה את המידע הדרוש לה לשם מתן אותה הטבה (בין באמצעות שאילתא ובין באמצעות עדכון מעת לעת), ובמקביל יורה לרשות ליתן את ההטבה באופן אוטומטי לכל מי שמצוי בקובץ שהעביר המוסד כאמור, והכל מבלי לפגוע בזכותו של הזכאי לפנות לרשות במישרין לשם מיצוי זכותו, מקום בו בחר לעשות כן.

יודגש כי מידע שיועבר אל המוסד מהגופים הציבוריים לא ישמש את המוסד, אלא לצורך העברת מידע חוזר אל הגופים הציבוריים לשם מתן ההטבות בלבד.

כדי לפתור את הקושי שמעוררת הצעה מעין זו בהיבט הגנת הפרטיות, יבחן הצוות הבינמשרדי את מכלול השיקולים המפורטים בסעיף 1 להחלטה וימליץ על פתרון שיאזן בין הצורך לייעל את ההליך מחד, ובין ההגנה על פרטיות המבוטח מאידך (לדוגמה - באמצעות מנגנון ולפיו יודיע מוסד מראש לאוכלוסיית המבוטחים הרלוונטית על כוונתו להעביר המידע כאמור, תוך מתן הזדמנות להסרת שמו של מבוטח מהקובץ, אם בחר לעשות כן בדומה להסדר שנערך לאחרונה בהקשר של הזכות להטבה לפי חוק משק החשמל [ר' תקנות משק החשמל (תשלום מופחת לנכים המקבלים קצבת זקנה לנכה), התשע"א-2011]).

2. **המלצות הצוות הבינמשרדי יגובשו לכדי תזכיר חוק אשר יוגש ע"י שר הרווחה והשירותים החברתיים אל וועדת השרים לענייני חקיקה, לצורך המשך הליכי חקיקתו כמקובל.**

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

כמפורט לעיל.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, והיועץ המשפטי של משרד האוצר אינם מתנגדים להצעה

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:
עו"ד בתיה ארטמן, היועצת המשפטית של משרד הרווחה, סמכה ידיה על ההצעה.

(-)

עמוס א. רוזנצויג, עו"ד
היועץ המשפטי
המוסד לביטוח לאומי

הצעה:
א. יוסי א. חוה - נא להחליט - נא להחליט
ב. צביה הלפרין